

parket
van de procureur des konings
te Tongeren

Aan de dames en heren
(eerste)substituten,
gerechtelijk stagiair,
burgerlijke dienst,
zonechefs,
gerechtelijk directeur,
commissaris van de wegpolie,
commissaris van de spoorwegpolitie,
diensthoofd CIC Limburg,
X voorzitter van de orde van de geneesheren,
directeurs van de psychiatrische instellingen,
directeurs van de ziekenhuizen,
dienst 100.

uw kenmerk

ons kenmerk
Gedwongen opname

bijlage(n)

datum
16 april 2010

437P09 - Doc.F 21/1-4

Geachte,

Betreft: **procedure inzake de gedwongen opname**

In het streven naar een verbetering van de procedure inzake de gedwongen opname werden recent een aantal richtlijnen verspreid. Gezien deze tot op heden nog niet geleid hebben tot een probleemloos afhandelen van de procedure, wordt als bijlage een nieuw draaiboek overgemaakt.

De procureur des Konings

I. Delbrouck

1. Wettelijke grondslag

De wet van 26 juni 1990 geeft aan de procureur des Konings van de plaats waar de zieke zich bevindt de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen te beslissen dat deze gedwongen dient opgenomen te worden in een psychiatrische instelling.

Wat **de minderjarigen** betreft hoort deze bevoegdheid bij het parket van de **woonplaats** (inschrijving in het bevolkingsregister). Zulks impliceert dat indien een minderjarige, woonachtig in Hasselt, zich op het ogenblik van de vaststellingen in Genk bevindt, het parket van Hasselt zal dienen ingelicht en om instructies gevraagd te worden.

De hierboven beschreven procedure is een uitzonderingsprocedure in spoedeisende gevallen. De zieke kan immers altijd beslissen om zich vrijwillig te laten opnemen of elke belanghebbende kan een verzoekschrift indienen bij de Vrederechter (art.5). In realiteit is echter de uitzonderingsprocedure de regel geworden.

Deze beschermingsmaatregel kan bovendien alleen getroffen worden ten aanzien van een geesteszieke indien zijn toestand zulks vereist, hetzij omdat hij zijn gezondheid en zijn veiligheid in ernstig gevaar brengt, hetzij omdat hij een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit (art.2).

2. Verloop van de procedure

Om de spoedeisende procedure op te starten zal de magistraat met dienst op het parket dienen ingelicht te worden.

2.1. Deze kennisgeving gebeurt enkel via de lokale politie van de plaats waar de betrokkene zich bevindt, hetzij door de Officier gerechtelijke politie hetzij door de politieambtenaar, die na kennisgeving van de toestand aan de OGP van deze laatste daartoe opdracht kreeg.

Derhalve zullen geneesheren, die geconfronteerd worden met een patiënt, die voor gedwongen opname in aanmerking komt, dienen contact op te nemen met de lokale politie.

2.2. De politieambtenaar, die kennis krijgt van een mogelijk geval van gedwongen opname, zal zich in eerste instantie voldoende vergewissen van de toestand:

- is er sprake van hoogdringendheid: dit is onder meer niet het geval indien een algemene en langdurig bestaande toestand van zware verslaving door de familie aangemeld wordt, zonder dat deze toestand actueel een acuut gevaar oplevert;
- is er een effectieve gevaarstoestand voor betrokkene zelf of voor zijn omgeving;
- is de betrokkene eventueel bereid zich vrijwillig te laten opnemen.

Hij zal verder de nodige maatregelen treffen om de toestand te beveiligen en zich daartoe begeven naar de plaats waar de betrokkene zich bevindt.

2.3. Contactname met de magistraat met dienst: na zich aldus van de toestand vergewist te hebben, zal de politie in contact treden met de magistraat met dienst. Deze zal het relaas van de feiten aanhoren, eventueel bijkomende opdrachten geven en indien nodig opdracht geven om een wetsgeneesheer te contacteren ten einde de betrokkene te onderzoeken en zo nodig een omstandig verslag op te stellen met oog op gedwongen opname. **Dit is derhalve een wijziging van de nu geldende regel dat de politie op eigen initiatief de wetsgeneesheer contacteerde vooraleer de magistraat in kennis gesteld werd.**

2.4. Na onderzoek door de gevorderde geneesheer en het, zo aangewezen, opstellen van het vereiste omstandig medisch verslag, zal de OGP opnieuw contact opnemen met de magistraat van dienst. In eerste instantie laat hij de gevorderde geneesheer verslag uitbrengen aan de magistraat om vervolgens het gesprek terug over te nemen en de beslissing van de magistraat uit te voeren.

2.5. Ingeval de magistraat beslist tot gedwongen opname zal de betrokken politiedienst zelf en rechtstreeks contact opnemen met de psychiatrische instelling. De keuze van de instelling gebeurt op basis van de hierna vermelde criteria, in samenspraak met de magistraat en er kan hiervan niet afgeweken worden.

De instelling wordt in kennis gesteld van de beslissing van de magistraat en zij wordt verzocht om onmiddellijk het transport per ziekenwagen van de betrokkene van de plaats waar hij zich bevindt tot de instelling te organiseren. Het medisch verslag wordt doorgefaxt naar de instelling.

2.6. Keuze van de instelling:

2.6.1. De regel is dat de beide instellingen met een dagelijkse beurtrol de opnamedienst verzekeren. St. Jozef Munsterbilzen op de oneven en OPZ Rekem op de even dagen. Let op St Jozef Munsterbilzen is dus bij uitzondering twee dagen opeenvolgend van dienst op de eenendertigste en de eerste van de navolgende maand.

Het uur van de beslissing van de magistraat tot gedwongen opname is bepalend voor de keuze van de instelling.

2.6.2. Wanneer een patiënt voorgaanden heeft in een bepaalde instelling wordt hij aldaar teruggeplaatst, tenzij de instelling redenen zou hebben om dit te weigeren en zij niet de dienst verzekert op die dag.

2.6.3. **Minderjarigen** worden **altijd** in St Jozef Munsterbilzen geplaatst.

2.7. De overbrenging van de betrokkene gebeurt op verzoek van de instelling die een fax overmaakt aan de dienst 100. Deze fax vermeldt dat het om een collocatie bij hoogdringendheid gaat op mondelinge vordering van de procureur. Verder worden hierin de identiteitsgegevens van de patiënt vermeld evenals de plaats waar hij kan worden aangetroffen en de plaats naar waar hij dient te worden overgebracht. De standaardfaxen dienen zich in de instelling te bevinden. De ambulancedienst dient gevolg te geven aan deze vraag van de instelling. Hierover bestaat een akkoord met de dienst 100.

2.8. Het omstandig medisch verslag wordt **samen** met de meldingsfiche **onmiddellijk** doorgefaxt aan de burgerlijke dienst bij het parket (012/399908). In de meldingsfiche wordt

aangegeven welke magistraat de beslissing trof, op welk tijdstip en naar welke instelling de betrokkene gebracht werd.

Het origineel medisch verslag wordt de volgende dag per aangetekend schrijven aan de burgerlijke dienst bij het parket overgemaakt.

Het proces-verbaal wordt zo spoedig mogelijk afgewerkt en overgemaakt aan het parket.

3. Interne afhandeling parket

De magistraat, die in kennis gesteld werd, zal onmiddellijk hetzij de volgende ochtend, de burgerlijke dienst in kennis stellen van de door hem getroffen beslissing en de desbetreffende gegevens, zodat de opvolging door deze dienst kan geregeld worden.

De burgerlijke dienst zal de nodige schikkingen treffen om het dossier tijdig over te maken aan de griffie van het betrokken vrederecht.

4. Opvolging in de instelling

In de voorbije periode werd regelmatig vastgesteld dat personen, die gedwongen opgenomen werden, na het verdwijnen van de acute crisissituatie waarin zij zich bevonden op het ogenblik van de beslissing, eigenlijk niet thuishoren in de instelling, zodat de beslissing tot opname achteraf niet bevestigd wordt door de vrederechter.

Zulks impliceert echter dat deze personen in afwachting van de beslissing van de vrederechter toch een aantal dagen in de instelling vertoefd hebben, alhoewel zulks niet aangewezen of vereist was. Daarom worden de verantwoordelijke geneesheren van de betrokken instellingen verzocht in dergelijk geval contact op te nemen met de magistraat ten einde de toestand te bespreken. Zo de opname niet langer vereist is, kan de magistraat onmiddellijk de beslissing nemen en doorfaxen aan de instelling om de betrokkene opnieuw te laten beschikken. Vaak zal hierbij wel enig contact met de familie vereist zijn ten einde de afhaling te organiseren.

5. De minderjarigen

Gelet op de specifieke situatie van minderjarigen en de alternatieve mogelijkheden zoals voorzien in de jeugdwetgeving, wordt wat hen betreft, hierbij ten behoeve van de magistraten en de politie en afzonderlijke nota gevoegd.

NOTA COLLOCATIE MINDERJARIGEN

Na de bespreking op de vorige korpsvergadering, zou m.b.t. minderjarigen als volgt moeten tewerk gegaan worden :

- De politie neemt contact op met het parket om de situatie die zich voordoet aan te melden. De magistraat schat de situatie in en beslist of het al dan niet noodzakelijk is om een wetsgeneesheer te laten komen.
Het kan immers ook zo zijn dat na een gesprek met ouders en minderjarige, de toestand toelaat om op vrijwillige basis een begeleiding/opvolging op te starten, zodat de tussenkomst van een wetsgeneesheer niet noodzakelijk is. Ook zou het kunnen dat het volstaat dat de minderjarige op een neutrale plaats "tot rust" kan komen. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het geval waarin de oorzaak van de crisis bij de minderjarige te wijten is aan de thuissituatie waardoor de minderjarige dit niet meer aankan. In dat geval zou een neutrale plaatsing via het crisisnetwerk ook een oplossing kunnen bieden als de minderjarige en ouders hiermee kunnen instemmen.
- Indien de wetsgeneesheer wordt gevorderd en deze een collocatie noodzakelijk acht, dient in het geval van minderjarigen deze collocatie in beraad te worden gehouden en dient vooreerst te worden nagegaan of de minderjarige niet via een **hoogdringende vordering** voor de jeugdrechter in de kinderpsychiatrie kan worden opgenomen (via het zgn. "justitieel crisisbed" dat ter beschikking staat voor hoogdringende situaties). Zoals al toegelicht op de vergadering biedt deze werkwijze diverse voordelen die bij een beslissing tot collocatie niet gelden.
Het medisch attest en het PV van de politie kunnen dan dienen als stavingsstuk om de hoogdringendheid aan te tonen (= vereiste voor de hoogdringende vordering).
De minderjarige dient dan te worden voorgeleid, tenzij hij weigert of zijn gezondheidstoestand dit niet toelaat. Een jeugdadvocaat dient verwittigd te worden (door ons indien hij nog niet onder toezicht staat). de jeugdrechter zal vervolgens een beschikking maken inhoudende dat de minderjarige onder toezicht van de jeugdrechtbank wordt geplaatst en wordt toevertrouwd aan de K-dienst ("justitieel crisisbed").
Gelet op voorgaande werkwijze zal een opname via hoogdringende vordering moeilijk 's nachts of 's avonds laat kunnen gehanteerd worden.
In deze situatie zal dan toch de procedure tot collocatie moeten gevolgd worden.
Immers, een minderjarige met (serieuze) psychische problemen vastgesteld door een geneesheer, bij laten houden door de politie tot daags nadien om dan de jeugdrechter te vorderen, is m.i. geen optie.
- Tenslotte kan nog eens gewezen worden op de **gewijzigde situatie inzake de bevoegdheid** ivm de collocatie van minderjarigen.
Ingevolge de wetswijziging (*) is niet langer het parket van de plaats van aantreffen van de minderjarige bevoegd, doch wel het parket bij de jeugdrechtbank die op grond van artikel 44 van de Wet op de Jeugdbescherming bevoegd is, m.a.w. dient gekeken te worden naar de woonplaats

van de minderjarige (in geval van gelijkmatig verdeeld verblijf bij beide ouders die gescheiden zijn, waar hij is ingeschreven in het bevolkingsregister).

Wanneer dus een minderjarige met woonplaats te Genk mogelijks dient gecollocceerd te worden doch zich op dat ogenblik in Hasselt bevindt, zal het parket van Tongeren bevoegd zijn om te beslissen wat er met de minderjarige dient te gebeuren. Indien een collocatie noodzakelijk is, dient de minderjarige best te worden overgebracht naar het psychiatrisch ziekenhuis uit ons arrondissement, zijnde Munsterbilzen. Dit om reden dat de jeugdrechtbank en het openbaar ministerie zitting zullen moeten houden in de instelling (minstens één keer) en ook de afstand voor de familie waarschijnlijk kleiner gaat zijn.

(*)

[§2.

De in deze wet bedoelde beschermingsmaatregelen worden opgelegd door de vrederechter.

Echter, voor minderjarigen, evenals voor meerderjarigen ten aanzien van wie een jeugdbeschermingsmaatregel is gehandhaafd met toepassing van artikel 37, § 3, tweede en derde lid, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van de minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, is enkel de jeugdrechtbank of de jeugdrechter bevoegd.

De territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank of de jeugdrechter wordt bepaald overeenkomstig artikel 44 van de voormelde wet van 8 april 1965.

[Het ambt van openbaar ministerie wordt uitgeoefend overeenkomstig artikel 8 van de voormelde wet van 8 april 1965, door de procureur des Konings bij de jeugdrechtbank of de jeugdrechter die territoriaal bevoegd is.]

Wanneer de bevoegdheid van de jeugdrechtbank bedoeld in het tweede lid een einde neemt en een door deze wet voorziene maatregel nog loopt, zendt de jeugdrechtbank het dossier over aan de vrederechter, die de zaak overneemt zoals ze dan staat.]

Wetshistoriek

Oorspronkelijk art. genummerd tot § 1 en gewijzigd bij art. 52, 1° W. 13 juni 2006 (B.S. 19 juli 2006 (tweede uitg.)), met ingang van 16 oktober 2006 (art. 2 K.B. 28 september 2006 (B.S. 29 september 2006 (vierde uitg.))).

§ 2 ingevoegd bij art. 52, 2° W. 13 juni 2006 (B.S. 19 juli 2006 (tweede uitg.)), met ingang van 16 oktober 2006 (art. 2 K.B. 28 september 2006 (B.S. 29 september 2006 (vierde uitg.))) en gewijzigd bij art. 11 Wet 30 december 2009 (BS 15 januari 2010 (ed. 2)).